



JOHANNA W. A. NABER, *Overheersching en Vrijwording*, geschiedenis van Nederland tijdens de inlijving bij Frankrijk (Juli 1810—Nov. 1813), nieuwe uitgaaf, geïll. onder toezicht van E. W. Moes, Dir van 's Rijks Prentenkabinet *). Met goud bekroond door Teylers Tweede Genootschap, Haarlem, H. D. Tjeenk Willink & Zoon, 1909.

Het mag ongetwijfeld een „gelukkig denkbeeld” genoemd worden, van Teylers Tweede Genootschap, den prijsvraag uit te schrijven voor de uitstekende beantwoording waarvan het vervolgens mejuffrouw Johanna W. A. Naber „met goud” bekroonde. Maar niet veel minder gelukkig — of schoon ontegenzeggelijk vlak voor de hand liggend — prijs ik het idee van de heeren H. D. Tjeenk Willink & Zoon, ons van het aldus in het aanzijn geroepen boek een geïllustreerde uitgaaf te bezorgen, en dat wel onder het bekwame toezicht des heeren directeurs van 's Rijks Prentenkabinet. Mij althans hebben genootschap en uitgevers, schrijfster en prentverzamelaar met dit hun initiatief en deze hun samenwerking een reeks zeer aangenaamleerrijke uren bezorgd, waarvoor het mij een genoegen is hun hier openlijk dank te zeggen. En dit wel in de eerste plaats wijl zij mij (onpijnlijk gelukkig!) verlost van een waan-

*) De bij dit stukje geplaatste illustraties zijn aan mej. Naber's boek ontleend.

idee, een voorstelling die in haar ongefundeerdheid allicht menig nadenkend hoofd zeer zonderling voorkomen zal, maar waarmee ik toch niet geloof ganschelijk alleen gestaan te hebben. Het was deze, mijn dwaze meening: den 10^{en} Juli 1810, datum onzer definitieve inlijving bij het Keizerrijk der Franschen, als een waren onheilsdag voor mijn vaderland te moeten beschouwen en het tijdperk der overheersching, daarop gevolgd, als een periode van louter schandelijke vernedering, slaafsheid, ongeluk en verval. Dat ik, althans nog vóór 10 Juli 1910, nog vóór den dag dus waarop zoo menig Nederlander ernstiglijk zal herdenken hetgeen een eeuw geleden geschiedde en zich verdiepen in vergelijkingen — min of meer trotsch en zelfvergenoegd allicht — van het tóen met het tháns . . . , dat ik, zeggen wij, althans nog vóór ik gelegenheid had mij op dien aangezezen herdenkingsdag te compromitteeren met een domheid over die onheilsvolle jaren van Fransche overheersching, in die jaren ben gaan zien een . . . nu ja, natuurlijk nog niet bepaald een roemvol tijdperk, maar . . . wel laat ons zeggen: een



LEBRUN, HERTOG VAN PLAISANCE, ANONIEME SCHILDERIJ IN HET BEZIT VAN DE GRAVIN DE MAILLÉ.

ziekte, maar dan een die (als alle andere, zeggen de dokters) feitelijk een genezing was, als een uiterst heilzame „kuur” voor mijn glorierijk vaderland . . . , dat — gij zult zeggen, dat hadden mij ook andere meesters, andere boeken kunnen leeren; zeer zeker, maar niet alle boeken zijn zoo aantrekkelijk als dit geïllustreerde van mejuffr. Naber, en zie, die aantrekkelijkheid heeft het mij aangedaan!

Dus lang niet enkel voor de leering en opklaring voegt het mij „urheber” en schrijfster, uitgevers en verluchter van dit boek erkentelijk te zijn. Maar ook voor de wijze